

ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Πώς τὰ τραγουδεύουν στὴν Ἠπειρο. Τὰ ὄρακα τῶν νοικοκυράδων. Τὰ ἐγκώμια. Τὸ τραγουδί τοῦ Χατζῶπαπα. Τὸ τραγουδί τῆς κερασιάς. Τὸ τραγουδί τῆς ἐτοιμέπαντρης. Τὸ ἐγκώμιο τοῦ παπᾶ. Τὰ κορδαυτικὰ τραγουδία. Λαϊκὰ εἰρωνικά καὶ σαρκασμῶν.

Ἡ παιδιὰ στὴν Ἠπειρο, ἀπὸ τὴν παραμονὴ τῆς Κυριακῆς τοῦ Λαζάρου, παίρνουν μιὰ ψιλλὴ καὶ πλατειὰ σανίδα, τὴν στολίζουν μὲ «κτύρους» — κοουδόνια δηλαδὴ διάφορα — καὶ μὲ ἀνοιξιάτικα λουλούδια τοῦ ἀγροῦ, στολίζουν ἐπίσης μὲ λουλούδια κ' ἕνα καλάθι, μέσα στὸ ὁποῖο θὰ βάλουν τὰ αὐγά, τὰ ὁποῖα θὰ τοὺς δώσουν καὶ τὴν Κυριακὴ γυρίζουν ἀπὸ σπίτι καὶ ἀπὸ κἀκεῖ τὸ «Λάζαρο». Γιὰ κάθε τραγουδί τοῦ Λαζάρου ἢ «Εὐμώμιον» ποὺ θὰ ποῦν, θὰ πάρουνε ἕνα αὐγό. Ἐξαιρέτως τὸ τραγουδί τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ πάρουν δὲδ αὐγά.

Τὸ τραγοῦδι τοῦ Λαζάρου εἶνε τὸ ἐξῆς :

Καλημέρα σας ἄρχοντας κ' ἐφέτε καὶ τοῦ χρόνου, μὲ τὸν Λαμπρῆ, τὴν Πασκαλιά, μὲ τὸν καλὸ τὸ λόγο. Σήμερα ἦρθε ὁ Λάζαρος, ἦρθαν καὶ τὰ Βάγια ἦρθε κ' ἡ θεσπετικὴ γιορτῆ, μεγάλη καὶ ἀγία. Σήμερα κλαῖν τὸ Λάζαρο ἢ Μάρθα κ' ἡ Μαρία, κ' ἄρωστοι καὶ πέναν στὴν πόλι Βηθανία. Κι' ὁ Χριστὸς σὰν τῆκουσε τρέξι στὴ Βηθανία. Μικροὶ μεγάλοι ἐτραχαν ἀπὸ κρουστὰ καὶ πίσω. Μὲ τὴ φωνή τοῦ ὁ Χριστοῦ τὸν Λάζαρο φωνάζει κ' ὁ Λάζαρος σὰν τῆκουσε σηκώθηκε ἀπ' τὸν τάφο. Χαρόνια χρόνους ἔζησε ποτέ του νὰ γελάει θυμότανα τὴν κόλασι τὸν φοβερὸ τὸν Ἄδη, ποὺ ἦταν μαῦρος κ' ἄραχνος, γεμάτος μαυραγκάθια.

Ἄλλο πάλιν Ἠπειρωτικὸ λαϊκὸ τραγοῦδι τοῦ Λαζάρου, εἶνε τὸ ἐξῆς :

Καλημέρα σας, καλὴ βραδεία σας καλὸς σὰς πῦραμεν τὴν ἐρεντιά σας. Ἄν ἐρίζετε νὰ σὰς εἰποῦμε ἀπὸ τὸ Λάζαρο, ποὺ τραγουδοῦμε — ἦρθ' ὁ Λάζαρος, ἦρθαν τὰ Βάγια, ἦρθε ἡ γιορτῆ ποὺ εἶνε ἀγία, ἦρθ' ὁ Λάζαρος πητ Βηθανία, μὲ τὴ Μάνθα του καὶ τὴ Μαρία. — Μάνθα μου, ποῦν' ὁ Λάζαρος σεν ; — Μάνθα μου, ποῦν' ὁ ἄδερφός σου ; — Ποῦνε ὁ φίλος μου ὁ ἀγαπημένους ; — Μὲ τοὺς νεκροὺς ἀντακουμένες. Ὅλοι ἐτρέξεν νὰ πᾶν νὰ θοῦνε, ἐκεῖ στὸν τάφο του γιὰ νὰ κλαυτοῦνε. Κι' ὄλοι ἐτραχαν κλαροζία, βάγια.

Χριστέ μου παντοδύναμε, Χριστέ μου δοξα-
σμένη, τ' εἶνε τὸ ὄμμα πᾶσαις ἰδᾶ στὴ Γαλι-
λαία, ποὺ ἀναστῆθ' ὁ Λάζαρος κ' ἔριν' μεγάλη χρεά ;...

Ἐπειτα ἀρχίζουν νὰ τραγοῦδον τὰ «ἐγκώμια» τῶν νοικοκυ-
ραίων καὶ πρώτου - πρώτου τοῦ «Προέδρου» τοῦ χωριοῦ :

Χατζῶπαπα, Χατζῶπαπα καὶ πρόεδρος τῆς χώρας
σᾶχουν τιμὴ στὰ Γιάννενα, σᾶχουν τιμὴ στὴν Πόλι,
γιὰ πάρε τὴ γυλισεῦλα σου, κ' ἔβγα στὸ μασοχᾶρι,
δᾶσε στὸς πλοῦσιους ἱνατὸ καὶ στὸς φτωχοὺς διακόσια,

καὶ τοῦ προσέφρασαν πολλὰς καὶ μεγάλας, λόφω τῆς ἱστορικῆς τοῦ
καταγωγῆς. Ἀπέφραξε μάλιστα καὶ εἰ σὸνταεῖ ποῦ τοῦ ἐπρόκεινα
ὁ Δεσπερότατος, λέγοντας μὲ ἀπερηφάνεια ὅτι «ἕνας μεριστὰν τῆς
Γαλλίας, ὅπως αὐτοῦ, ὄφραλι νὰ ζῆ ἢ μὲ τὰ πνευματικὰ ἔργα του
ἢ μὲ τὰ κατορθώματα του». Καὶ πράγματι, εἶχε ἑκδοσι εἰς τὸ
κόσμος ποιημάτων, ποὺ ἵκαναν ζσητὴ ἰντέκτσι, κ' ἵκειτα ἔγραψε
τὰ θαυμάσια ἐκείνα «Σκληρὰ Διηγήματα», ποὺ μεταφράσθησαν εἰς πολλὰς
γλώσσας καὶ στὴν Ἑλληνικὴ. Κατέγινε ἐπίσης καὶ σὸ θέατρο
μὲ ἀτυχία...

Ἡ ἠρωδιῆ καταγωγῆς τοῦ ἀποτελοῦσε τὴν ὑπερηφάνια του,
ἀλλὰ καὶ τὸν τρόμο του. Ὄταν τοῦ ἔβαινοσαν τὰ ποιήματά του,
ἔλαε :

— Τὸ χέρι αὐτοῦ δὲν ἦρλε νὰ γράφῃ μονάχα. Πῆλε κρητᾶν-
τας τὸ σπαθὶ νὰ ἰκδικῆσῃ τὸν πρῶτο καὶ τελευταῖο Μεγάλω Μαγί-
στορα τῶν Ροδιῶν ἱπποτῶν ! Πῆλε νὰ ἔβαρᾶνίον καὶ τὸν τε-
λευταῖο Τοῦρκο ἀπὸ τῆ Ρόδο, καὶ ἀντι τῆς ἡμοσιότητος νὰ
ὑφῆση στὰ ἔρειπια τῶν παλαιῶν τῆς Ρόδος τῆς μελανό-
λευκῆ σημαίας τῶν ἱπποτῶν τῆς Μάλτας, γιατί ἐκείνουν εἶ-
νε ὁ νόμιμος κληρονόμος !...

Ὁ Βιλιὸς ντὲ Διὸ Ἀδάμ πᾶθανο στὰ 1889, μόνος, μι-
σάνθρωπος, μὲ τὸ μικρὸ παράνομο δει δὲν ἐξεπληρωθῆ ἢ
φλογερῆ φιλοδοξία του.

δῶσε καὶ τοὺς φτωχότερους πέντε χιλιάδες γρόσια.
«Χατζῶπαπα» εἶνε ἐκφρασι τιμητικῆ. Σεβαστὸ μας, δηλαδὴ,
ποῦλαι σὰν «Χατζῆς» καὶ σὰν «Παπᾶς».

Τὸ τραγοῦδι ποὺ λέν γιὰ τὴν «κοπέλλα» τοῦ σπικιοῦ, εἶνε τὸ ἐ-
ξῆς :

Κυρά μ' τὴ θυνατέρα σου τὴν ἡλιογεννημένη,
στὸν ἥλιο ἐγεννήθην, στὸν ἥλιο «κουναργεῖται»
καὶ στὴν ἀφῆτὸν τοῦ γαλιτοῦ τὴν ἔχεις βατισμένη.
ἄσπερα λουλούδια ἔβαλες στὰ μασοχᾶροῦλά της
καὶ κόκκινα στὰ χεῖλη της, καὶ μούχους στὴν ποδιά της!..

Τὸ τραγοῦδι τοῦ «κορταίου» ποὺ εἶνε ἔσομο γιὰ νὰ τὸ παντρέ-
ψουν :

Μωρὴ μικρῆ-μικροῦταικη, μικρὴ γαῖτανοφροῦδα,
μικρὴ μ' τὸ ποῦν ἢ ῥόκα σου, τὸ ποῦνε κ' ἀργαλιός σου ;
— Ἡ ῥόκα μ' εἶν' στὴ ζωῆ μου, κ' ὁ ἀργαλιός ὄφραλι,
ὄφραλι τὰ φτενὰ πανιά καὶ τὰ κρουστὰ τὰ βλάρια
ὄφραλι μέσα τ' ὄφραλι, τοὺς κόκκους μὲ τὸ λουλούδι
καὶ ρηματιὰς ἀπάτητες καὶ πρῶσιους ραχοῦλες.
Μὲ τ' ἄσπερα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα !..

Τὸ τραγοῦδι τοῦ «παπᾶ» :

Ἐίτω στὸ δαφνοπόταμο, στὸ δαφνοποταμί, ἐκεῖ κοιμᾶτ' ὁ δέσποτα μὲ τὸν σταυρὸ στὸ χέρι.
Κανεῖς δὲν πᾶει, νὰ τὸν δῆ, κανεῖς δὲν τὸν ξυπνάει,
Κ' ἡ κυρὴ ἢ Παναγία, πᾶει νὰ τὸν ξυπνήσῃ.

— Γιὰ σῆκου-σῆκου, δέσποτα, καὶ μὴ βαρεῖα

ἢ ἐκκλησιὰς σημάνα, ἢ ἐκκλησιὰς σημάινου
καὶ ἢ δική σου ἐκκλησιὰ δὲν γράλλει δὲν εἰ-
[βράζει
οὔτε κρηρὴ ἀνάνα, οὔτε θυμιάμα καίει
Μὲ τ' ἄσπερα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λου-
[βάνια.

Ἄν ὄμοι ἢ νοικοκυρὰ ἀρνηθῆ νὰ τοὺς δόσῃ
φιλοδοξῆμα. Δηλαδὴ τὸ ὑποχρεωτικὸ αὐτό, τότε
τὰ «Λαζαροῦδία», ὅπως αὐτοκαλοῦνται οἱ μι-
κροί, τραβοῦνται μακριὰ ἀπὸ τὴν πόρτα της
καὶ τῆς τραγοῦδοῦν τὸ ἐξῆς κορδαυτικὸ τρα-
γοῦδι :

Κυρά μου γυροκόνισμα καὶ ταγαροφωριὰρα
αὐτῆ στὴ σᾶχτ' ποὺ κάθσαι, στὸ γυρο-
[μόνακό σου,
ἐπλάνας πέντε δάχτυλα καὶ πιάνεις ἔθνα
[ψύλλους
ποῦνε χονδροὶ σὰν τὸ κερχί, πλατειὰ σὰν τὸ
[κρηθᾶρι !..

Στὸ σπίτι δπου κάθσαι, κούθος νὰ μὴ λαλόσῃ
μῆτε ποτέ αὐγὰ νὰ θῆς κ' ἢ κῆτα σ' νὰ ψεφῆσῃ !..

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Στὴν Ἀμβέρσα ζῶσος κάποιος μόνος σιδηροδρογὸς ὄνομαζόμενος
Κενθῖνος Ματαῖς. Ὁ σιδηροδρογὸς αὐτοῦ ἦταν ἕνας ἀπολιτικῶτατος
ἄνθρωπος, μὲχρι τῆς ἡμέρας ὅπου ἔζησε νὰ ἐρωτησθῆ παραφόρος
τὴν κόρη ἐνός ζωγράφου. Ὁ πατέρας τῆς κόρης ἔσαν τοῦ τῆν ἐτή-
νηος εἰς γάμο ὁ σιδηροδρογὸς ποῦ ἀπάντησε ἀπότομα :

— Ἡ κόρη μου δὲν θὰ παντρευθῆ παρὰ μόνον μὲ ζωγράφω !

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Ματαῖς τρελλῶς ἀπὸ τὸν ἐρωτὸ τοῦ, ἀπεφάσισε
νὰ μῆθῃ...ζωγραφικῆ ! Κι' ὅταν ἔσπερ' ἀπὸ πολλοὺς κόπους τὸ κα-
τώφισος, τὸ πρῶτο ποῦ ποῦφτια νὰ ἦταν τὸ πορτραῖτο τῆς ἀγαπῆ-
μένης του, τὸ ὁποῖο παρουσιάζετο ἀμύσητος στὸν πατέρα της. Ὁ γέ-
ρω - ζωγράφος ἐζωγράφετε τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἕνα σῆμπλεγμα ἀγγέλων.
Γιὰ μιὰ στιγμὴ ζήτησος σπγγώμην ἀπὸ τὸν ἱσοκλήπη του καὶ βγῆ-
κος ἔβω. Ὁ σιδηροδρογὸς οὔτε, πῆθος ἕνα πινέλο, καί, βισουκά-βια-
σικὰ ἐζωγράφετος πάνω στὸν μηρὸ ἐνός ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους τοῦ
σῆμπλεγματος μιὰ μοῖνα.

Ὄταν ὁ ζωγράφος ἐπέστρεψε, σὲ λίγο, σὸ ἀτέλει του,
ἐξηκατῆθῃ καὶ πῆθε τὴ μοῖνα γι' ἀληθινῶ. Προχώρησε λοι-
πὸν γιὰ νὰ τὴν διέβῃ μὲ τὸ χέρι, ἀντελήθῃ ὄμοι τότε
τὸ λάθος του, καί, γορρίζοντας πρὸς τὸν Ματαῖς τοῦ εἶπε :

— Δὲν σὰς ἐρετὸ πλέον εἴπιστο ἄλλο. Ἡ κόρη μου οὐκ
ἀνῆκε !..

